

ЖЕРТВАТА НА ПРЕСТЪПЛЕНИЕ ИМА СВОИТЕ ПРАВА

ЖЕРТВА ЛИ СТЕ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЕ?

Кражбата на вещи от дома, отнемането на автомобил, нанасянето на телесни повреди – това са все реални житейски ситуации, много от които, за съжаление, не са рядкост в ежедневието.

Ако попаднете в някоя от тези ситуации, вие ставате “жертва на престъпление” – *лицето, което е понесло имуществени и/или телесни вреди от престъпното деяние.*

Като жертва Вие имате право на защита по закон, като целта на съда е не само разкриване на престъпленията и разобличаване на виновните, но и овъзмездяване на вредите. Вредите могат да бъдат

- Неимуществени вреди – възникват при накърняване на живот, здраве, добро име. Такива са физически болки на пострадалия в резултат на нараняването, душевни страдания (скръб и мъка) по починал близък човек или увреждане на честта и достойнството.

- Имуществени вреди – възникват при претърпени материални загуби или щети. Такива са стойността на откраднатите вещи, цената на ремонта на удареното МПС, разходите за лечение и други.

ЖЕРТВАТА В НАКАЗАТЕЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО ПРЕД СЪДА може да участва като:

(1) граждански ищец, (2) частен обвинител и (3) частен тъжител.

В много случаи пострадалият участва в наказателното производство в две качества: на граждански ищец и на частен обвинител.

НЕОБХОДИМ ЛИ Е АДВОКАТ?

Законът не изисква задължително участие на адвокат за пострадалия, но гражданският ищец, частният обвинител и частният тъжител могат да бъдат представлявани от такъв.

ПОСТРАДАЛИЯТ КАТО ГРАЖДАНСКИ ИЩЕЦ

Това е един от начините за обезщетяване на пострадалия за причинените му вреди – претенция за обезщетяването им в парично изражение, която се предявява от претърпелия вреди в резултат на деянието срещу него или неговото имущество.

Кога се завежда граждански иск:

Това може да стане (1) по време на досъдебното производство под формата на писмена молба или (2) в устна форма пред съда най-късно в първото съдебно заседание, когато съдът разясни правата на пострадалите. Последните получават призовка, в която се съобщава датата на първото съдебно заседание и разяснение за правата на пострадалия.

Какви документи са необходими:

Молбата за участие в наказателното производство като граждански ищец трябва да съдържа:

- имената на лицето, срещу което се насочва,
 - престъплението, от което са причинени вредите,
 - техния характер и размера на претендираното обезщетение.
- При неимуществени вреди обезщетението е равностойността в пари на болките и страданията.

Посочете точно какви са вредите – имуществени или неимуществени, съответно стойността на отнети вещи или болки и страдания. Ваше право е и претенцията за лихва върху горните суми, чиито начален момент е датата на извършване на престъплението.

Какво се постига с граждански иск:

За да получи обезщетение от обвиняемия, пострадалият не е необходимо да участва в наказателния процес. Вместо това той може да предяви отделен граждански иск. Ако пострадалият НЕ участва в наказателния процес и се установи вина, тази информация може да се използва в един бъдещ граждански иск.

Последващото гражданско дело ще бъде опростено дело, в което се решава единствено въпросът за обезщетението.

Право на участие:

С предявяването на граждански иск Вие встъпвате в ролята на граждански ищец в наказателното дело. Гражданският ищец има право да участва в него и да:

- се запознае с делото и да прави преписи от документи по него
- представя доказателства по делото, свързани с претърпените вреди
- депозира искания и възражения пред съда, когато са накърнени неговите интереси по делото
- обжалва актове на съда, които се отразяват отрицателно върху неговите права и интереси

Резултатът:

При приключване на наказателното дело, ако обвиняемият бъде намерен за виновен в извършването на престъплението, съдът определя дали гражданският ищец има право на обезщетение и в какъв размер. Ако съдът постанови, че обвиняемият не е виновен, пострадалият все още има право да заведе в последствие отделен граждански иск срещу него.

ПОСТРАДАЛИЯТ КАТО ЧАСТЕН ОБВИНИТЕЛ

В тази роля може да се окажете, ако сте пострадал от престъпление от общ характер и поискате конституирането като частен обвинител. Престъпление от общ характер е всяко престъпление извън тези, за които се търси отговорност чрез подаване на частна тѣжба (обида, клевета, лека телесна повреда, кражба, извършена от съпруг или определена категория роднини).

Кога да подадете молба за конституиране като частен обвинител:

Това може да стане по всяко време след започване на предварителното производство до приключване на първото съдебно

заседание. Пострадалият получава призовка, в която се съобщава датата на първото съдебно заседание.

Какви документи са необходими:

Молбата за конституиране като частен обвинител се отправя към съда, който разглежда наказателното дело и може да бъде както писмена, така и устна. Тя трябва да съдържа данни за подателя си, както и за обстоятелствата, на които се основава (какво е престъплението, как са Ви причинени вреди, кога и къде е извършено престъплението и от кого).

Какво печели частният обвинител:

Като частен обвинител Вие имате право да участвате в процеса. Също така можете да продължите делото, ако прокурорът реши по някое време да снесе обвинението срещу подсъдимия.

Права: По време на делото частният обвинител може да сочи доказателства, да прави искания, да представя тези и аргументи. За разлика от гражданския ищец (който може да участва само по въпросите на обезщетението), частният обвинител може да участва при доказването на вината на обвиняемия, както и при определянето на вида и размера на наказанието.

ПОСТРАДАЛИЯТ КАТО ЧАСТЕН ТЪЖИТЕЛ

Определена категория престъпления не се преследват по общия ред, а само при наличие на подадена от пострадалия молба – частна тъжба. С предявяването ѝ в съда се образува наказателно дело от частен характер, а подалото я лице (което е и пострадалият) се нарича частен тъжител. Такива престъпления са, например, обидата и клеветата, леката телесна повреда, кражба, извършена от съпруг или определена категория роднини.

Кога се подава частна тъжба:

Подаването на частна тъжба трябва да е задължително в срок от 6 месеца от узнаването за престъплението.

Какви документи са необходими:

Тъжбата задължително трябва да е писмена, с данни за подателя и този, срещу когото се подава. В нея трябва да изложите характера на престъплението, начина, по който са Ви причинени вреди, времето и мястото на извършване на престъплението. Заедно с частната тъжба може да се предяви и граждански иск. Частната тъжба се подава в съответния районен съд по мястото на извършване на престъплението заедно с препис от нея и писмените доказателства за подсъдимия, като се дължи и държавната такса.

Право на участие:

В образуваното дело по частна тъжба Вие осъществявате изцяло ролята на обвинител (тук прокурор не участва) и не можете да бъдете свидетел. Имате всички права на страна в производството. Неявяването Ви на делото без уважителни причини води до прекратяването му.

Резултатът:

Частната тъжба завършва с произнасянето на присъда. В много случаи обаче пострадалият може да постигне спогодба с подсъдимия преди приключване на делото. Частният тъжител може да оттегли тъжбата по всяко време.

ЗАБЕЛЕЖКА:

При престъпленията от частен характер с частната тъжба не може да се предяви и отделен граждански иск, защото престъплението първо трябва да бъде доказано преди да се присъди обезщетение за нанесени граждански вреди.